

A heveny gyulladás morfológiája

Csoportosítás a vezető elváltozás szerint

1. Az izzadmányképződés dominál
2. Necrosis és fibrines exsudatio együtt jelentkezik
3. A necrosis dominál

1) Az izzadmányképződés dominál

Felosztás az érpermeabilitás fokozódása szerint

- Inflammatio serosa - savós
- Infl. fibrinosa - fibrines
- Infl. purulenta - gennyes
- Infl. haemorrhagica - vérzéses

Serosus gyulladás

Az izzadmány vízszerű, fehérjeszegény, kevés fibrint tartalmaz

Előfordul

- Savós hártyákon: *peritoneum, pleura, pericardium, synovium, meninx, conjunctiva*
- Légúti, tápcsatornai nyálkahártyán
- Bőrön

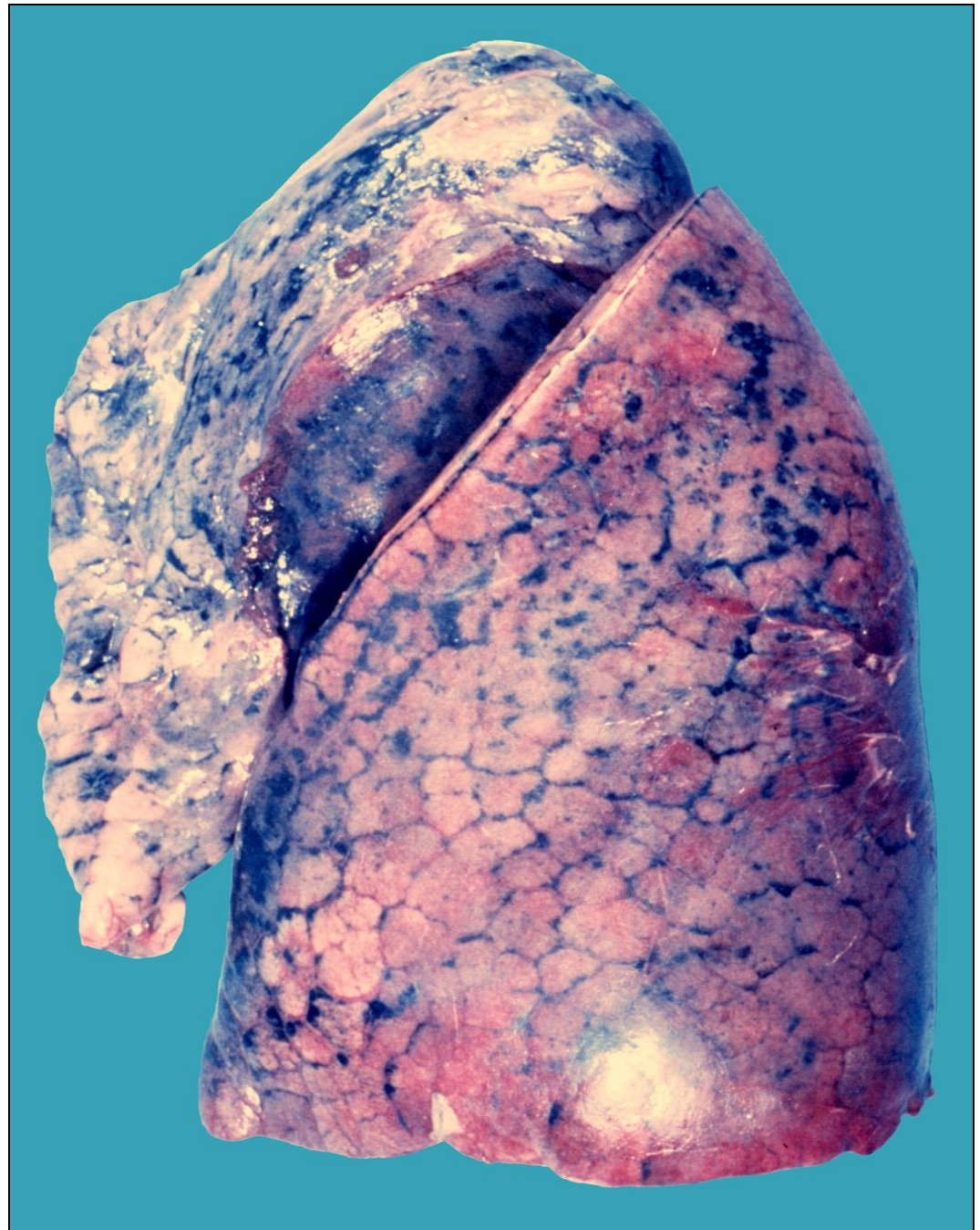
Savós hártyákon

Okai

- **Immuncomplexek** lerakódása → peritonitis, pleuritis, pericarditis → közös néven serositis; systemás lupus erythematosusra (SLE) jellemző
- **Vírusok**: meningitis, pericarditis, conjunctivitis
- **Megerőltetés** (pl. hosszú távú futás): synovitis

Normálisan a savós
hártya sima, fénylő,
tükröző; serosus
gyulladásban
fényevesztett,
vérbő

A képen pleuritis
acuta
serosa

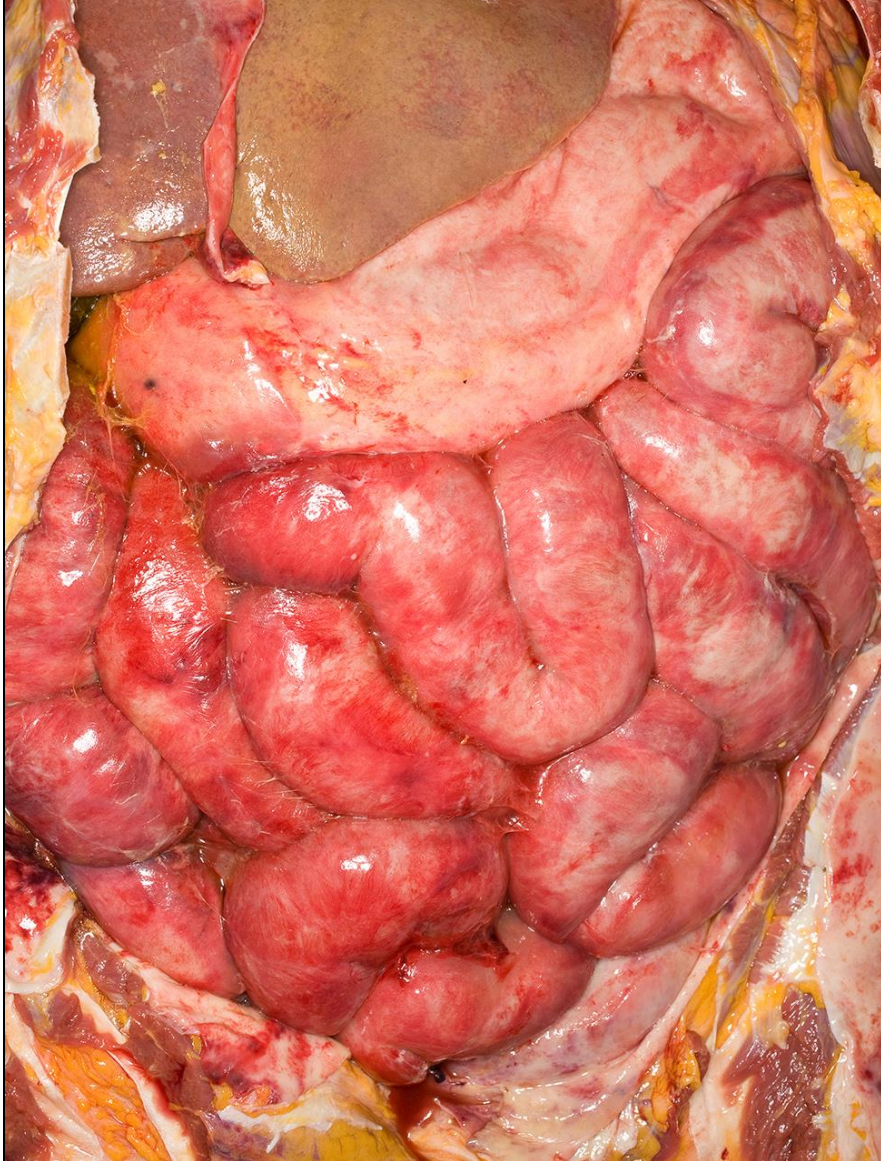

Kimenet

- Nyomtalanul gyógyul
- Súlyosbodik: fibrinossé válik

Peritonitis acuta serofibrinosa: a bélkacsok hashártyai felszínére vérbő, fibrinszálcsák révén egymáshoz tapadt (j.o.: lobmentes hashártya)

Légúti, tápcsatornai nyálkahártya serosus gyulladása

Nyákhypersecretio miatt az izzadmányban a nyák dominál → catarrhalis (nyákos) gyulladás

Okai

- Allergiás reakció (pl. szénanátha) - rhinitis („folyik az orra”)
- Vírusok - **légutak**: rhinitis; pharyngitis, bronchitis (fáj a torka, köhög); **vékonybelek** (enteritis - vizes hasmenés)
- Hideg - kisgyermeknél rhinitis, pharyngitis, bronchitis

Morfológia

A mucosa haragosvörös, duzzadt, nagytömegű nyák fedé

Kimenet

- Nyomtalanul gyógyul
- Súlyosbodik: légutakban bakteriális fölülfertőződés
→ mucopurulens rhinitis, tracheobronchitis
- Halálos lehet: rotavirus enteritis

Gégehártlya serosus gyulladása (laryngitis acuta serosa)

Okai

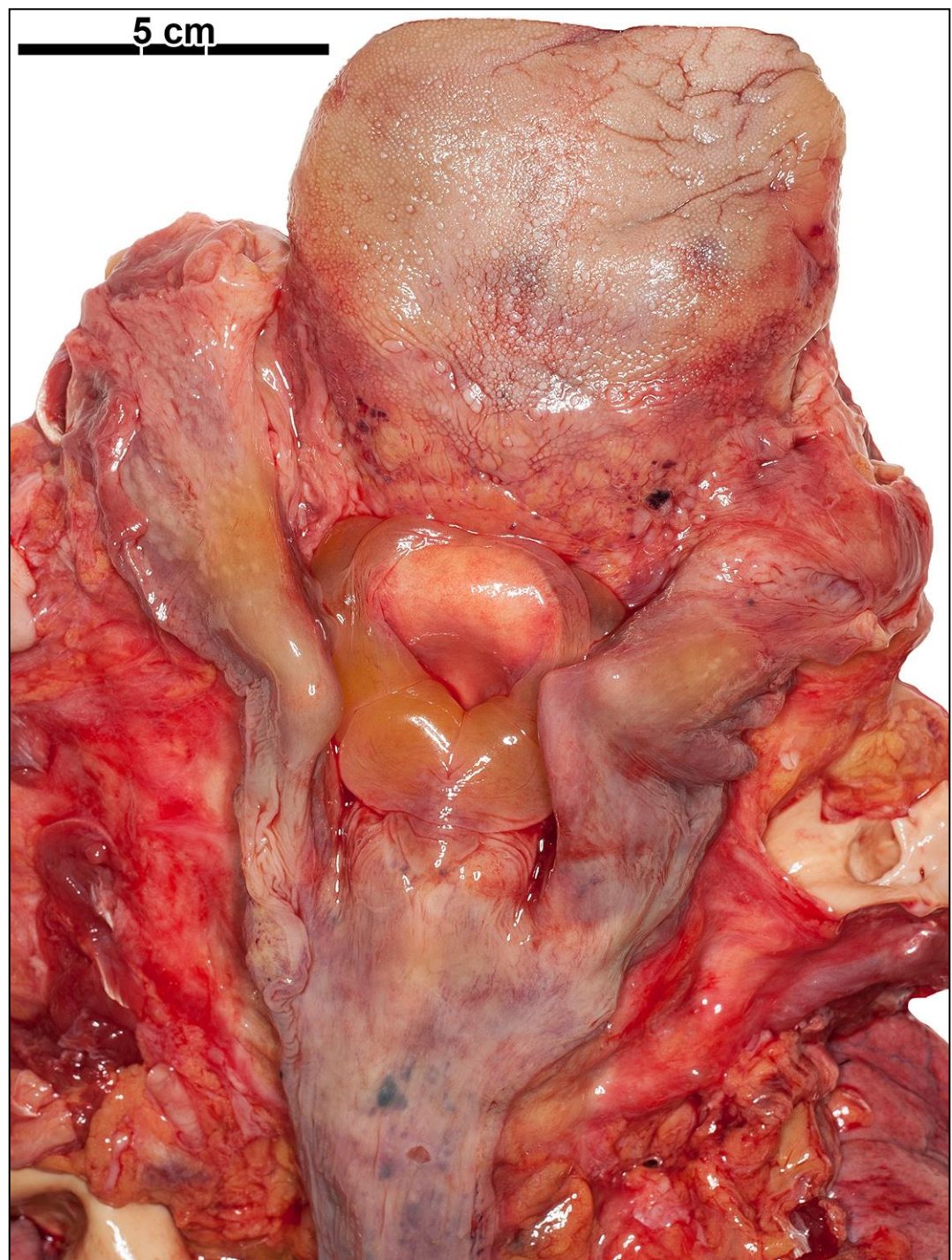
- Fertőzés: Haemophilus influenzae, ill. vírus
- Gyógyszerallergia
- Toxikus gázok belélegzése

Fontos klinikai következmény

Gyorsan hyperaemia és vizenyő keletkezik a hangszálakban, az epiglottisban: **oedema laryngis**
→ légúti elzáródás → halálos lehet

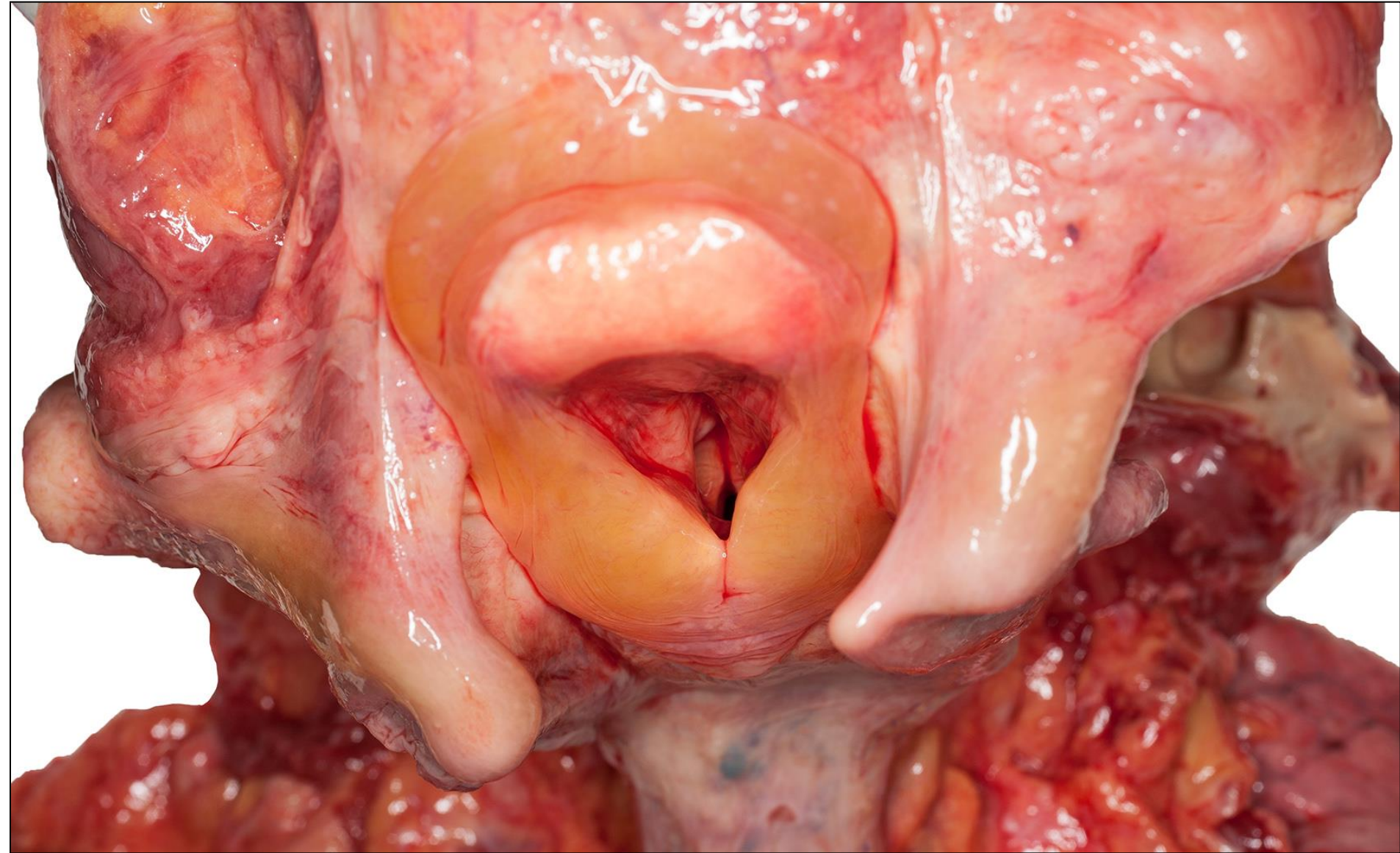
Gyógyszerbeadás kiváltotta halálos gégevizenyő

A beteg hypertensiv
krízis miatt i.v. kapott
vérnyomáscsökkentőt,
a beadás után percekkel
gégevizenyő fejlődött ki

Gégevizenyő felülnézeti képen

A bőr serosus gyulladása

Körülírtan savó halmozódik fel az epidermis-ben, vagy a hám-ksz határán: hólyagok képződnek

Vesicula; ha 5 mm-nél nagyobb: **bulla**

Okai

- Dörzsölés (vízhólyag), égés
- Vírusfertőzés: herpes virus varicellae okozta bárányhimlő, övsömör
- Autoimmun okú: pemphigus

Báránymimlő hólyagos eruptiói.

St. aureus felülfertőződés: a hólyagokban genny (**pustula**).

Dr. Kováts Ildikó felvétele

Kimenet

- Nyom nélkül gyógyul
- Fölülfertőződik gennykeltő baktériummal: a hólyagokban genny (pustula) → sepsis forrása lehet
- Halálhoz vezet, pl. nagykiterjedésű égés

Fibrines gyulladás

A savós hártyákon, ill. a tüdőben jön létre; az izzadmány nagy mennyiségű fibrinogén/fibrint tartalmaz

Okai savós hártyákon

- Virus: pleura, pericardium, meninx
- Idült uraemia: pericardium
- Immuncomplexek (pl. SLE): pericardium, pleura, ízületek
- Irritáció: tüdő-, ill. szívizominfarctus felett; ízületekben

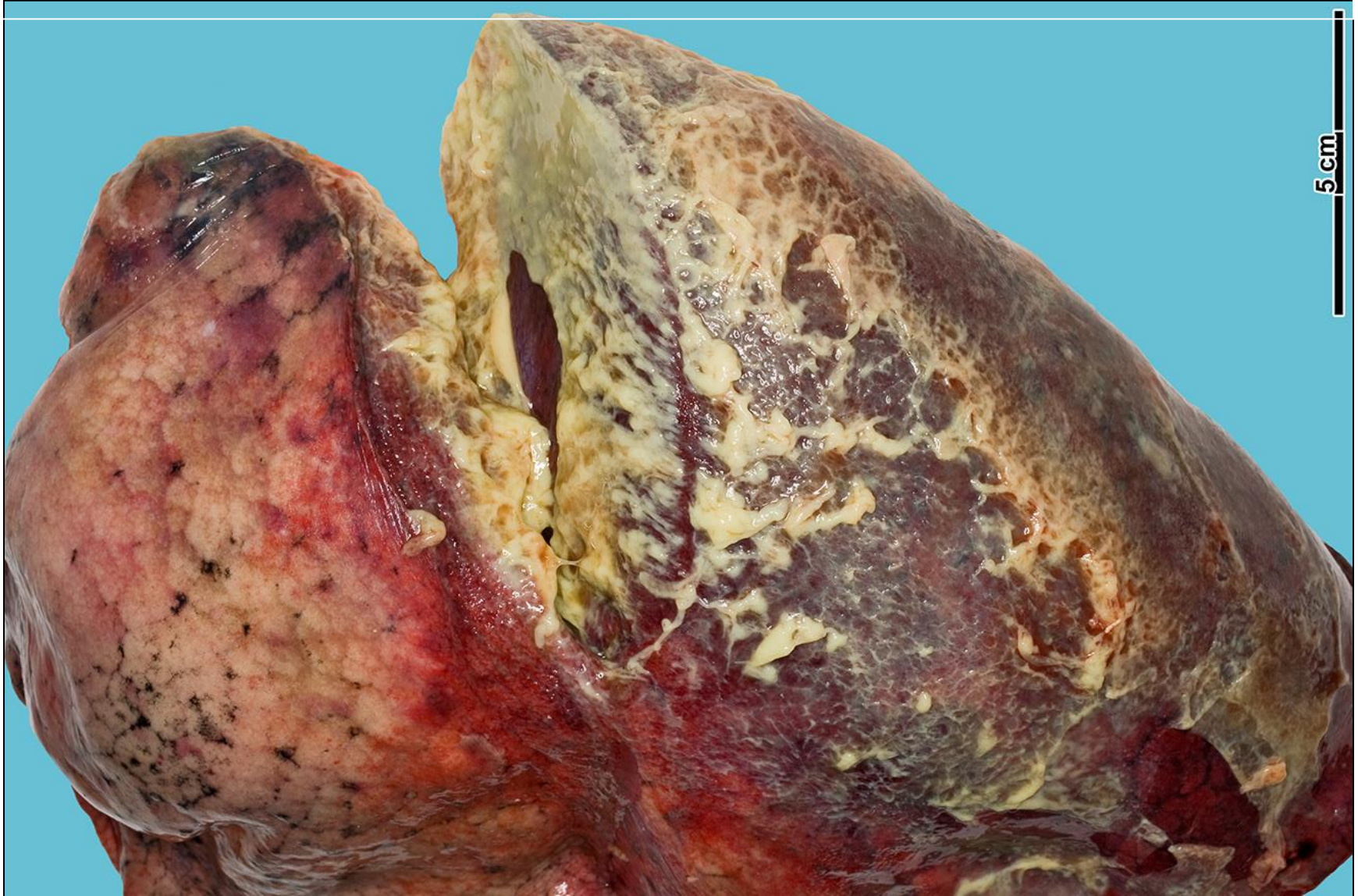

Makro: a serosa fényevesztett, haragosvörös, rajta fibrinszálcsák (fibrines pericarditis)

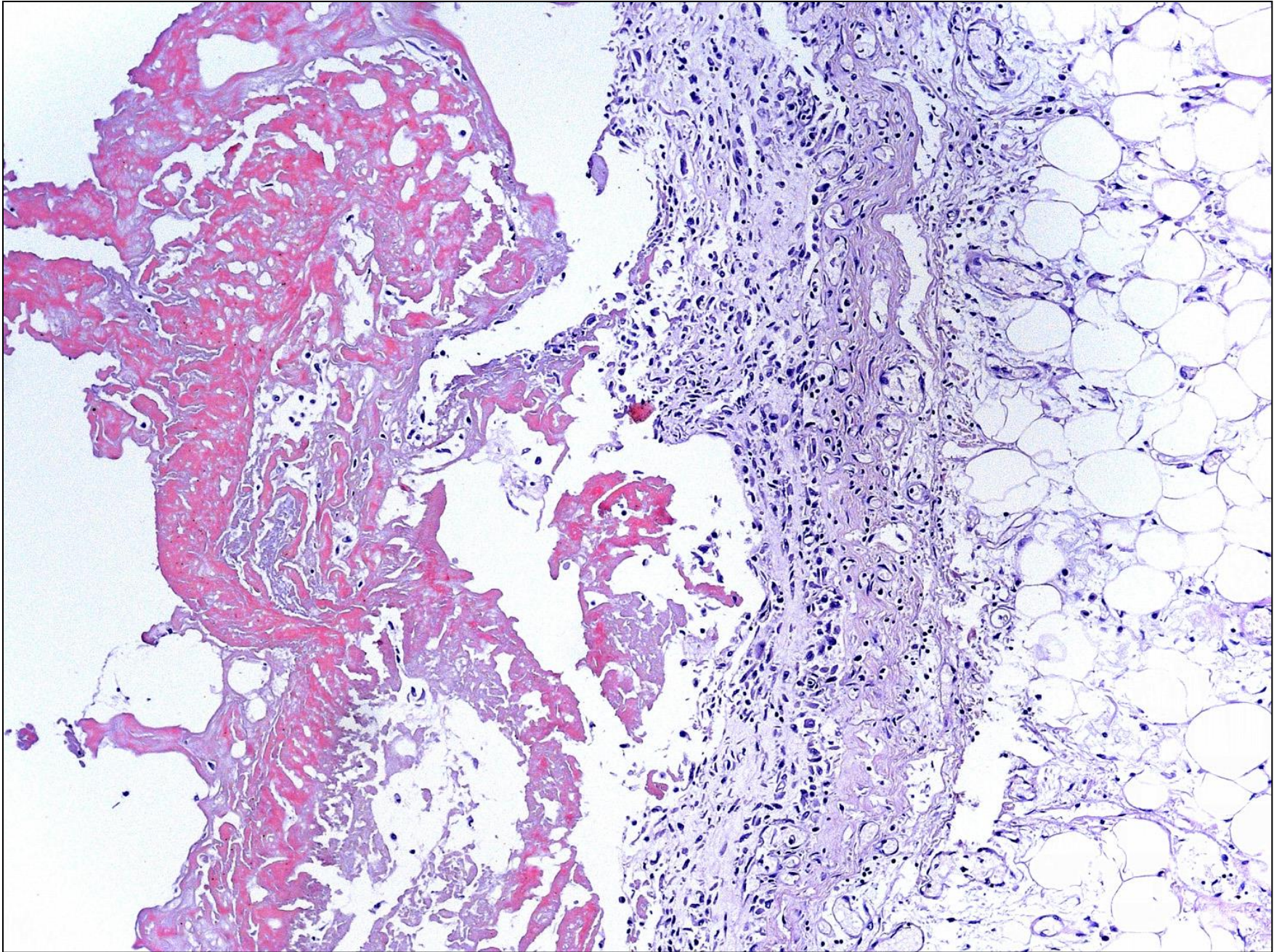

Fibrines pleuritis: fibrin vaskos rétege a vérbő zsigeri pleuralemezen

FM: a fibrin eosinophil anyagként észlelhető (fibrines pericarditis)

Kimenet

- Fibrinolysis révén nyomtalanul felszívódik
- Ha a fibrinkiválás nagymértékű volt, a fibrin szervül: granulatiós szövet → kötőszövetes összenövés (**adhaesio**)
- Súlyosbodik: gennyessé válik

Klinikum

Fibrines pleuritis, pericarditis → dörzszörej, mellkasi fájdalom

A tüdő fibrines gyulladása: lobáris pneumonia

Kórokozó: Streptococcus pneumoniae baktérium;
az izzadmány az alveolusokban képződik, a
tüdőlebeny minden része egyszerre betegszik meg

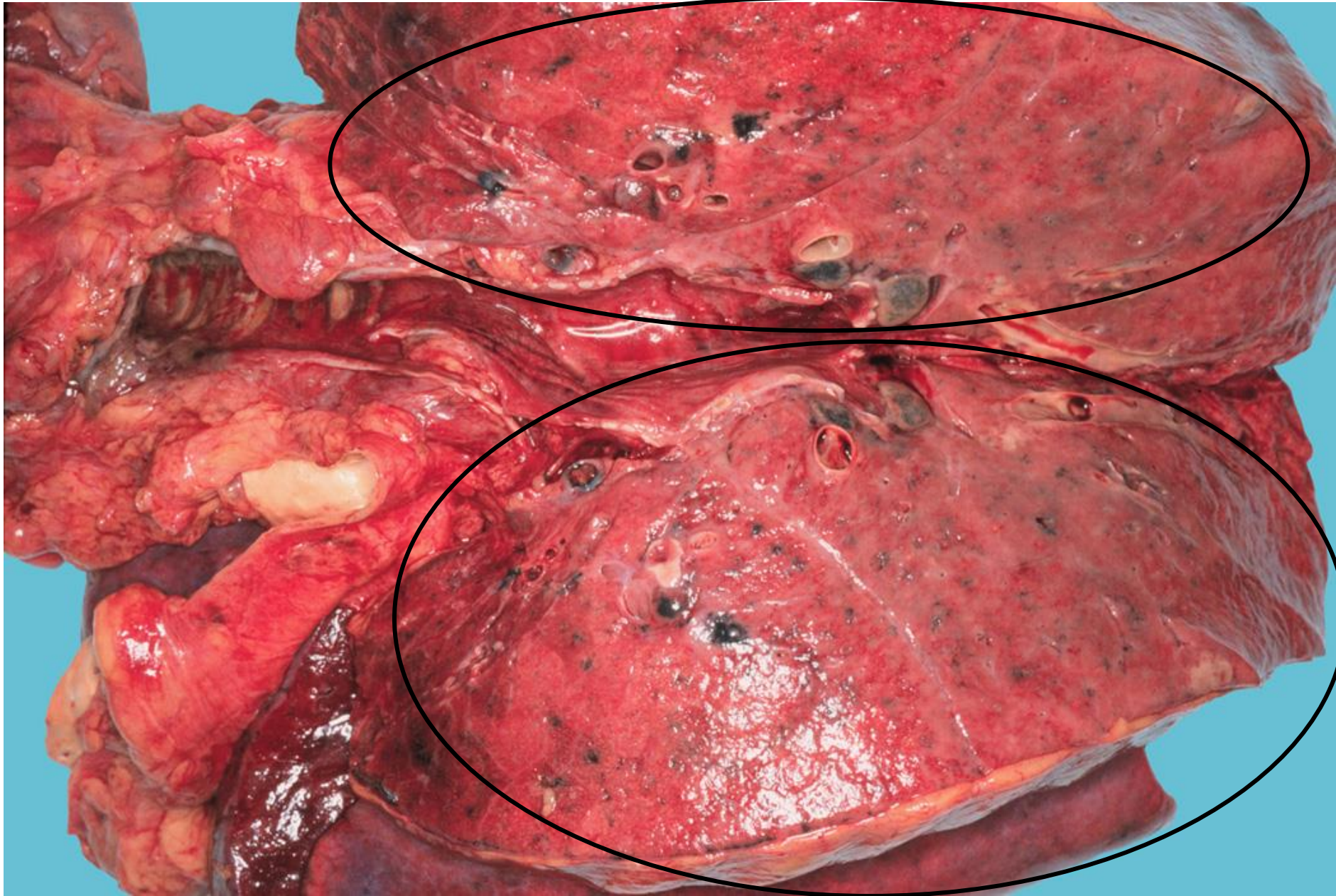
Makro: a tüdőlebeny májtapintatú (hepatisatio)

FM: kezdetben az alveolusokat fibrin tölti ki, majd az
izzadmány fibrinosopurulens-sé válik

Kimenete

- Nyom nélkül gyógyul
- Szövődmény, pl. tüdőtályog alakul ki
- Halált okoz

Lobaris pneumonia. Hepatisatio a kivált fibrin miatt

Gennyes gyulladás (purulens/suppurativ gyulladás)

Az izzadmányban a neutrophil granulocyták (ng-k) dominálnak

Gennykeltő (**pyogen**) baktériumok: Staphylococcus, Streptococcus, Neisseria okozzák

Genny (pus) - tejfölszerű izzadmány:

- baktériumokból
- élő és elhalt ng-ból
- sejttörmeléből
- plazmafehérjékből áll

Előfordul:

- bőrben
- mély szövetekben
- preformált üregekben
- savós hártyákon
- légutakban
- húgycsőben

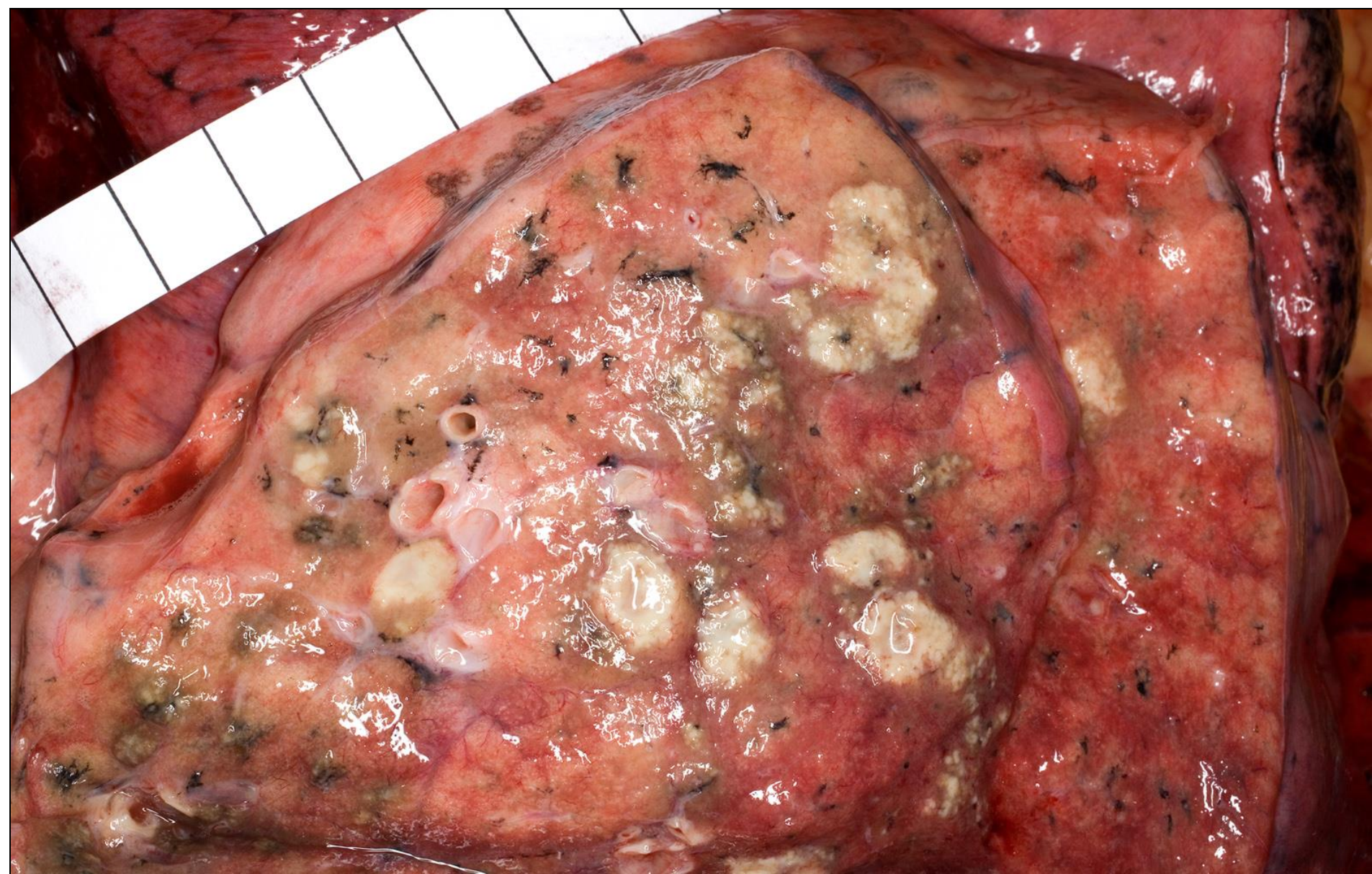
Tályog (**abscessus**)

- Necrotizált szövet helyén körülírtan gennygyülem bőrben, perianalis régióban, belszervekben, agyban
- A mélyben lévő tályogok a felszínre törve kiürülnek; a drenáló járat a **sinus** (más neve: fistula)
- Hegesedéssel gyógyul

Klinikum: a sebész a gyógyulás elősegítésére a tályogot megnyitja és a tályogtartalmat kiüríti

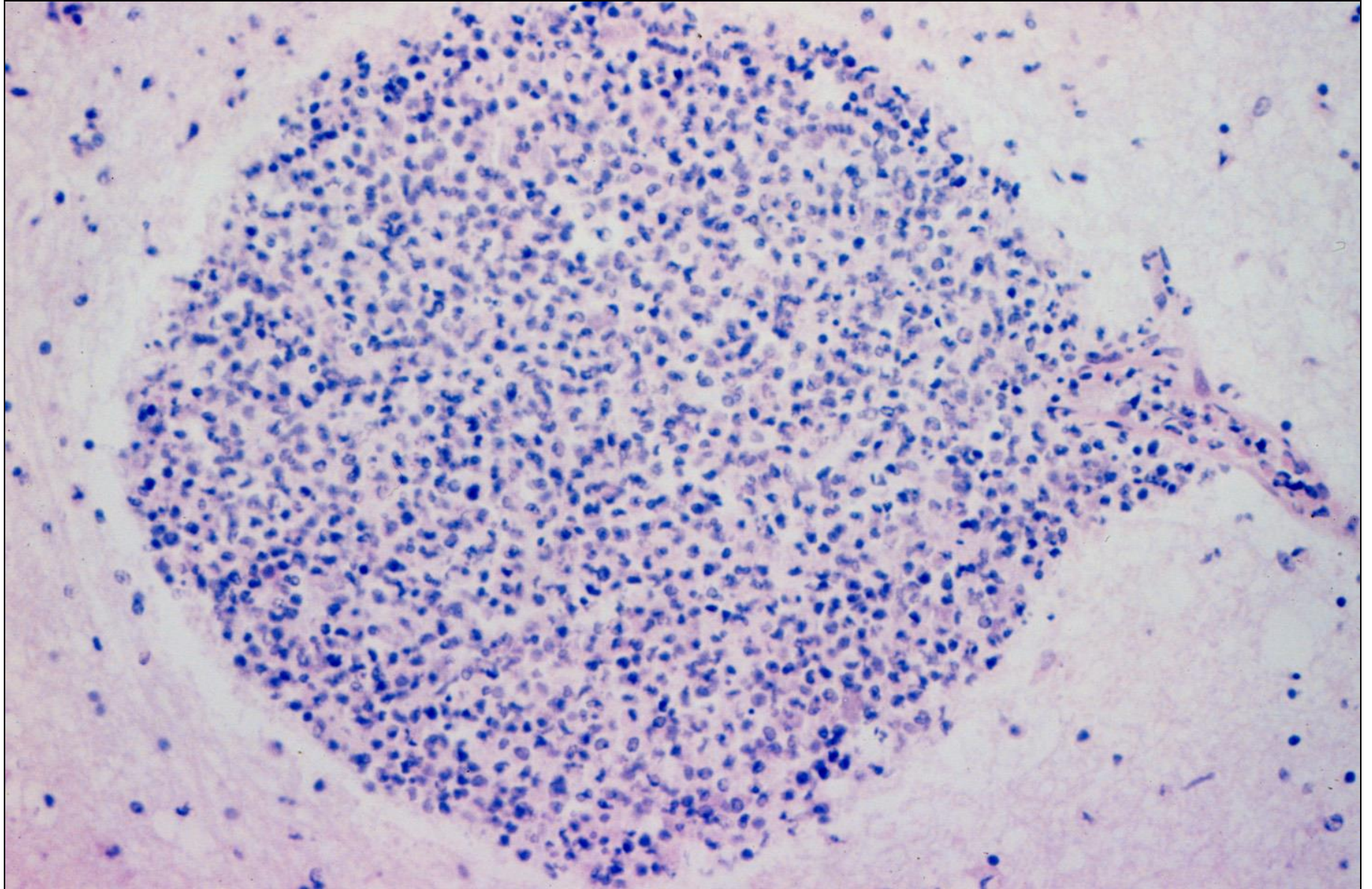

Multiplex tüdőátályog

Friss tályog; nincs fibroblasztos szegélye

A bőr gennyés gyulladásai: tályog, ill. phlegmone

Diabeteses egyéneknél gyakori

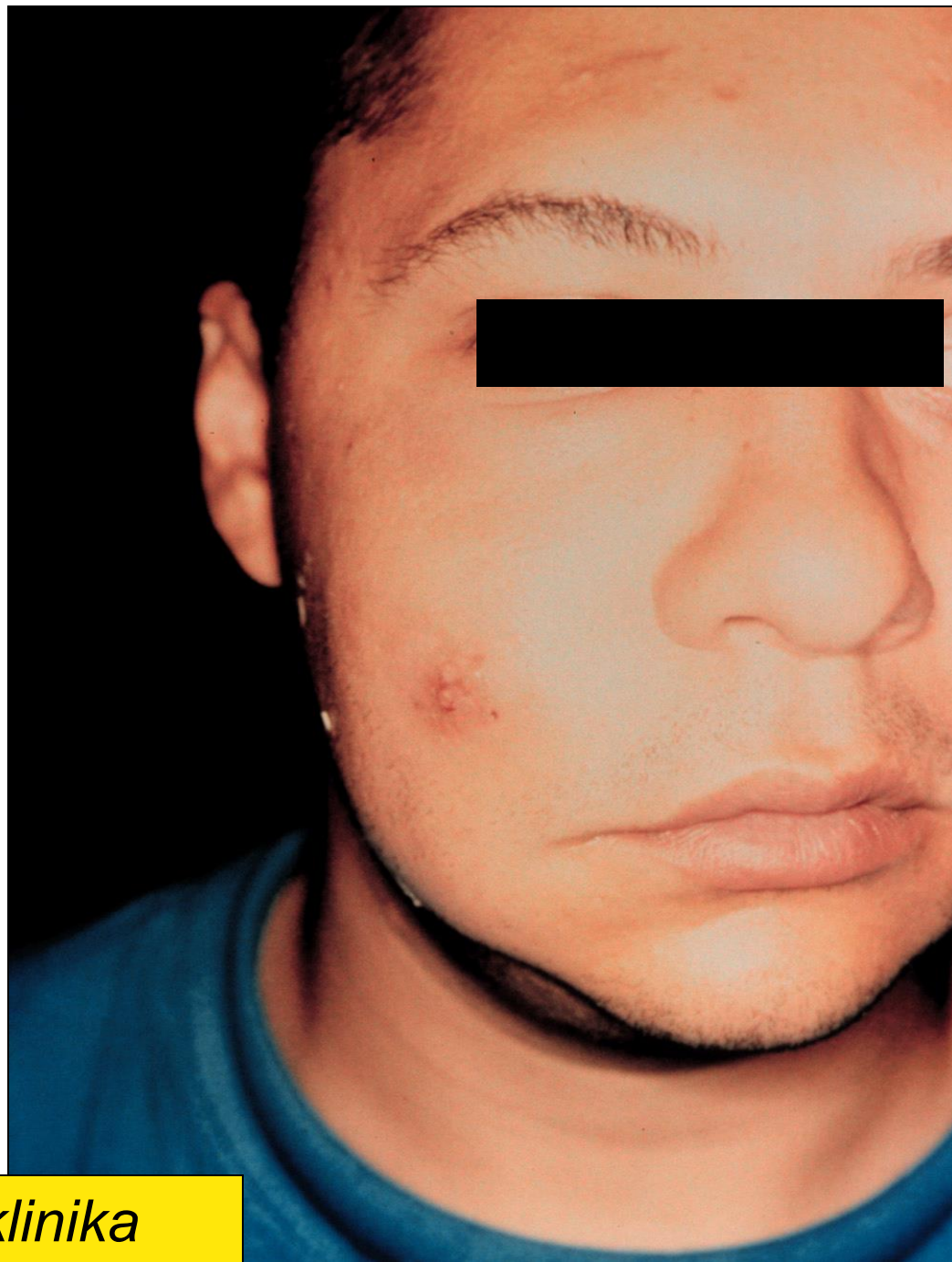
A bőrfüggelékek tályogos gyulladása

Kórokozó: *Staphylococcus aureus*

- Folliculitis - a szőrtüsző gennyedése
- Furunculus - a szőrtüsző és az irha gennyedése
- Carbunculus - számos szőrtüsző + irha gennyedése

Furunculus:

a szőrtüsző és
az irha gennyes
gyulladás

Dr. Husz Sándor, Bőrklinika

Folliculitis az orron, carbunculus az arcon

Dr. Husz Sándor, Bőrklinika

A dermis tovakúszó gennyedése: orbánc (erysipelas)

Kórokozó: Streptococcus pyogenes

- A kórokozó hialuronidáz enzime bontja a dermalis kötőszövetet → a baktérium és a gennyes exsudatio a dermisben lapszerint terjed (phlegmone: lapszerint terjedő gennyedés)

- Klinikai kép: középkorúakban az arcon, a hasfalon vagy a végtagon éles határú, lángnyelvszerű, gyorsan tovaterjedő hyperaemiás bőrduzzanat + láz, elesettség

- Kimenet: antibiotikus th-ra gyógyul

Orbánc : lángnyelvszerű terjedés

A Bőrklinika anyagából, dr. Varga Erika szivességéből

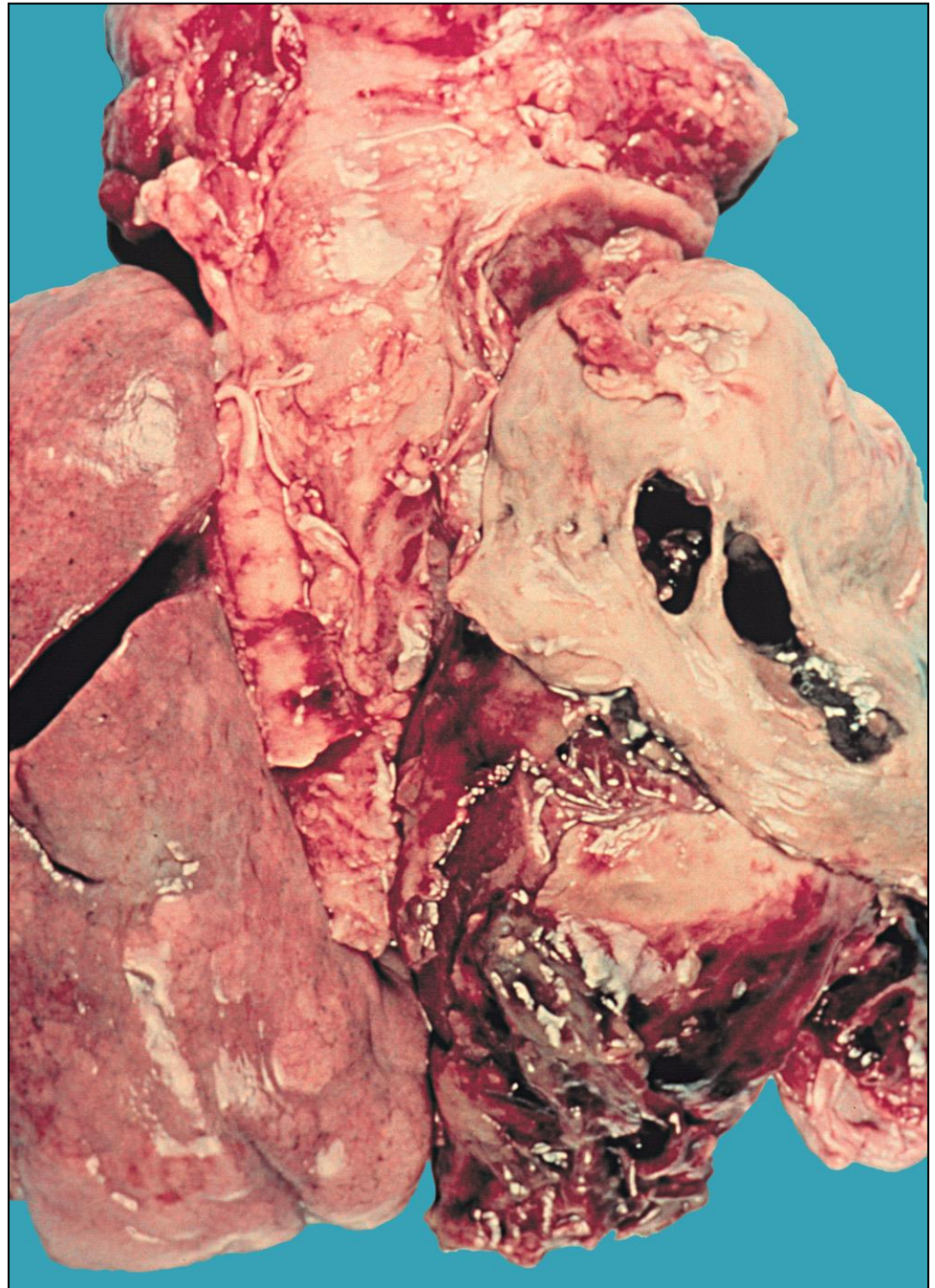
Gennygyülem preformált üregben: empyema

Klinikailag fontos betegségek.

- **E. cholecystae**
- **E. a paranasalis sinusokban** (sinus maxillaris, frontalis, sphenoidalis, ethmoidalis) → szövődmény gennyes meningitis
- **E. a középfülben** (otitis media purulenta): főként kisgyermekekben → a dobhártya spontán kilyukad
- **E. thoracis**
Pleurális adhaesióval gyógyul; ebben gyakori a másodlagos meszesedés: callus pleurae

Mellúri gennygyülem
(**empyema thoracis**)

Tüdőtályog tört ki a
mellüregbe és vezetett
empyemához

Gennyes gyulladás savós hártyán

Peritonitis acuta purulenta

Hasúri szerv átfúródása után; a hashártya fényevesztett, vérbő, tejfölszerű izzadmány fedí

Meningitis acuta purulenta

Tejfölszerű izzadmány a lágyagyhártya lemezei között, az erekben vérbőség

Kimenet

Mindkét betegség gyakran halálos. A túlélőkben az izzadmány szervül → fibrosis → adhaesiók

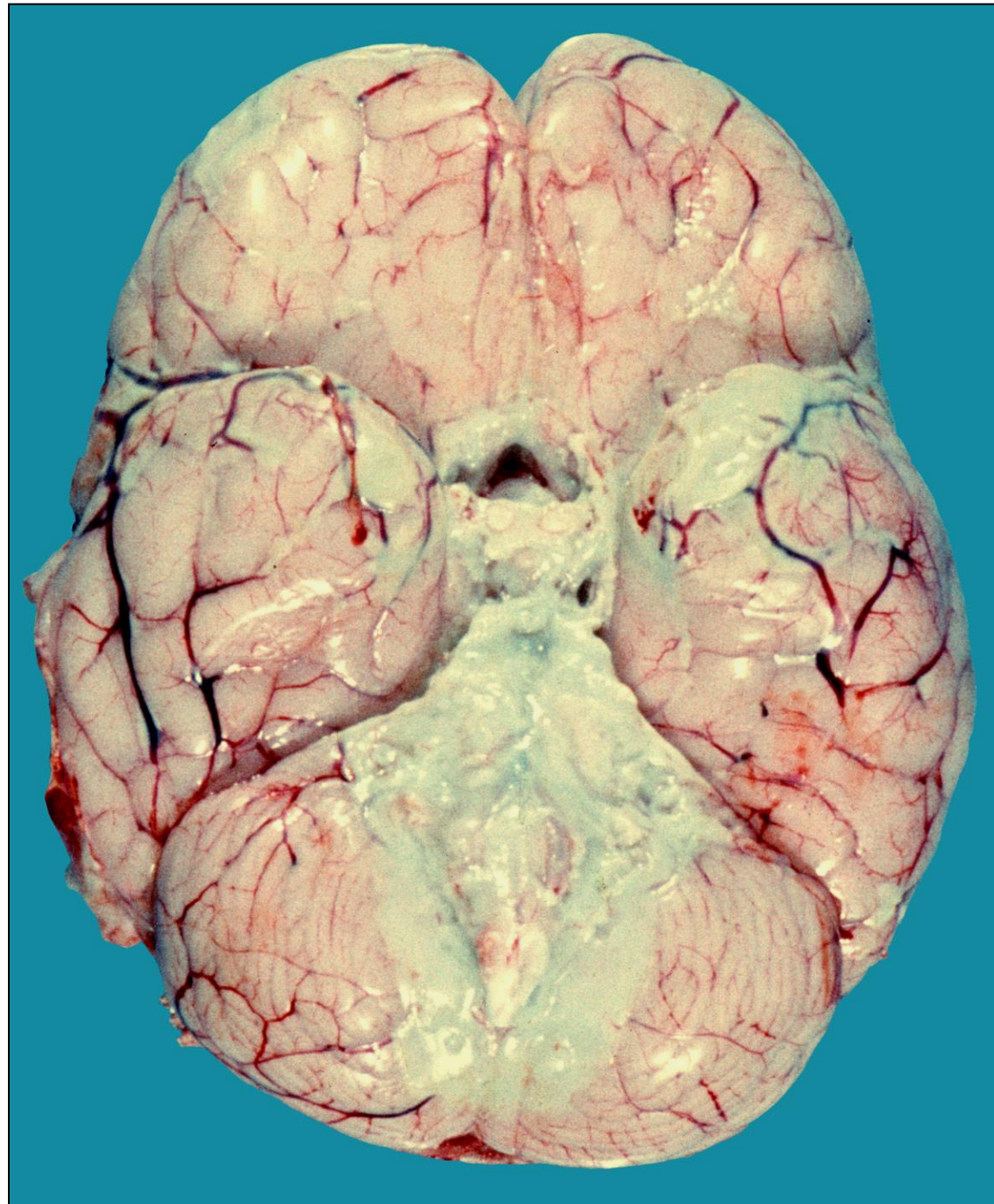

**Gennyes
hashártyagyulladás:**
a hasüregben több
mint 2000 ml genny
helyezkedett el

Gennyes lágyszövetgyulladás

Tejfelszerű
izzadmány a
subarachnoidalis
térben, vérbő
lágyszöveti
erek

Gennyes gyulladás légutak nyálkahártyáján

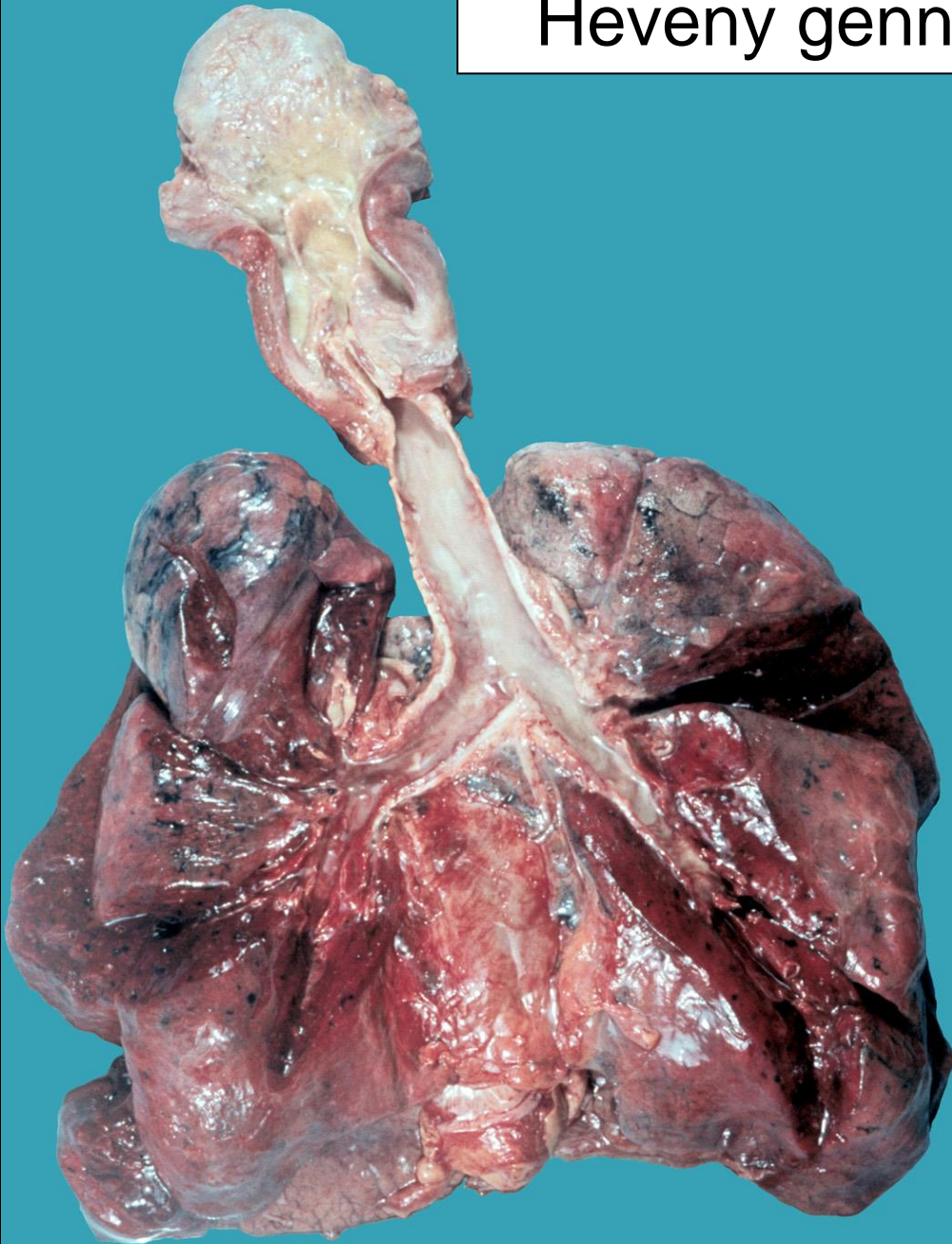
Haragosvörös, duzzadt mucosa, mucopurulens/purulens izzadmány fedi

Bronchitis a. purulenta - köhögéssel újabb és újabb hörgőszakaszok fertőződnek + gennyes köpet
Szövődmény: a fertőzés ráterjed az alveolusokra:
bronchopneumonia

Kimenete:

- Nyom nélkül gyógyul
- Idültté válik
- Halálhoz vezet

Heveny gennyes tracheobronchitis

Gennyes gyulladás a húgycső nyálkahártyáján

Kankó (gonorrhoea)

Nemi betegség, a *Neisseria gonorrhoeae* okozza

Morfológia: urethritis acuta purulenta → gennyes húgycsőfolyás

Urethritis acuta
purulenta
kankós fertőzésben
(**gonorrhoea**)

Dr. Husz Sándor, Bőrklinika

Szövődmények

Ráterjed

- a prostatára,
- az ondóhólyag(ok)ra,
- a mellékheré(k)re,
- a heré(k)re → gennyes gyulladás ezekben a szervekben, heggedéssel gyógyul → terméketlenség

Heveny vérzésemes gyulladás

Az exsudatumban a vvt-k dominálnak

Húgyhólyag: vérzésemes cystitis; Gram-negatív baktériumok hozzák létre → haematuria

Tüdő: ha az influenzavírus fertőzés az alveolusokra terjed → az alveolusok súlyos károsodása → **vérzésemes pneumonia**; az esetek egy része halálos

Urocystitis
acuta
haemorrhagica:

haragosvörös, duzzadt
nyálkahártya, gócos
vérzések tarkítják

2) NECROSIS ÉS FIBRINES EXSUDATIO EGYÜTT JELENTKEZIK: ÁLHÁRTYÁS GYULLADÁS

Bizonyos baktériumok/gombák a nyálkahártyafelszín körülírt elhalását (**erosio**) idézik elő, a submucosa kisereiből fibrinogén szivárog a felszínre, a necroticus szövetet átítatja és kicsapódik → pseudomembran

Álhártyás colitis

Hosszantartó antibiotikus terápia a normális bélflórát elpusztítja, elszaporodik a *Clostridium difficile* és álhártyás bélgyulladást okoz

Morfológia

Colitis acuta pseudomembranacea

Az elhalt, fibrinnel átitatott nyálkahártyarészletek sárga, hyperaemiás szegélyű felrakódásokat formálnak, súlyos esetben a vékonybél is megbetegszik (enterocolitis)

A vékonybél is megbetegedhet *Clostridium difficile* fertőzésben: az álhártyás léziók itt még nem olvadtak egybe

Klinikum: bűzös hasmenés ± septicotoxikus állapot

Kimenet

- Gyógyulhat nyomtalanul,
- vagy granulatiós szövetképződéssel
- Halálos lehet

3. A NECROSIS DOMINÁL

Három tipusa van

- Necrotizáló lágyrészfertőzések
- Necrotizáló pancreatitis
- Vírusok okozta necrotizáló gyulladás

Necrotizáló lágyrészfertőzések

- Lágyrészek: a dermis, a subcutis, a felszínes és a mély fasciák, valamint az izmok
- A baktériumok trauma vagy sebészi sebzés kapcsán jutnak a lágyrészekbe

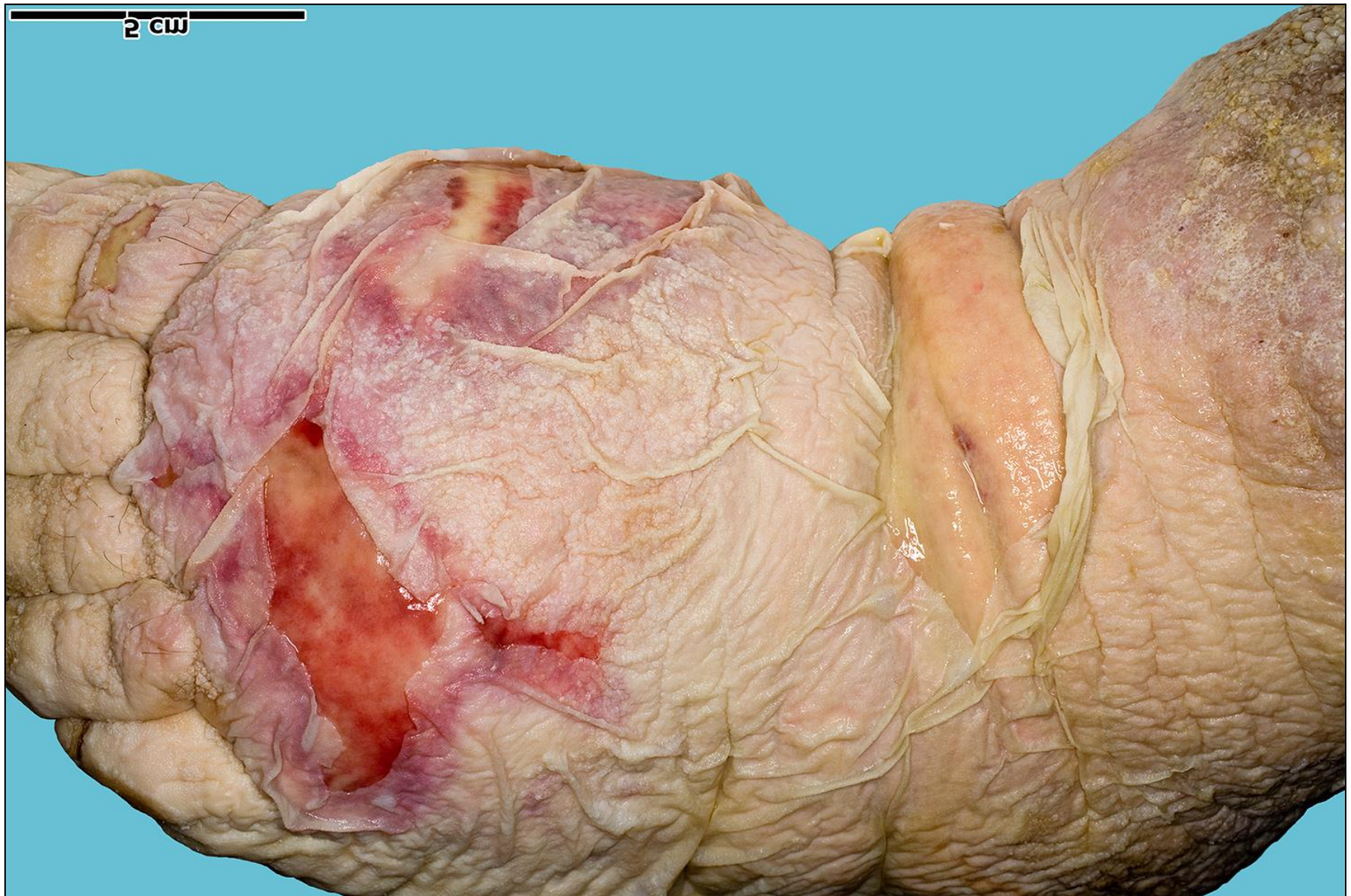
Prototípus: **Fasciitis necrotisans**

- A végtagokban, a genitáliák körüli perineumban (Fournier gangraena), ill. a hasfalban keletkezik
- Igen virulens, exotoxin termelő (pl. Streptococcus) és/vagy gáztermelő baktériumok (anaerobok, Clostridium perfringens) a fasciák vizenyőjét és necrosisát idézik elő, a fasciákon áthaladó arteriákban thrombosis keletkezik, másodlagosan a bőr és a felszínes izmok elhalnak
- Ha a gáztermelés kifejezett, a szövetek necrosisa gyorsan létrejön és gázgangraena (sercegő üszök) alakul ki

Klinikum:

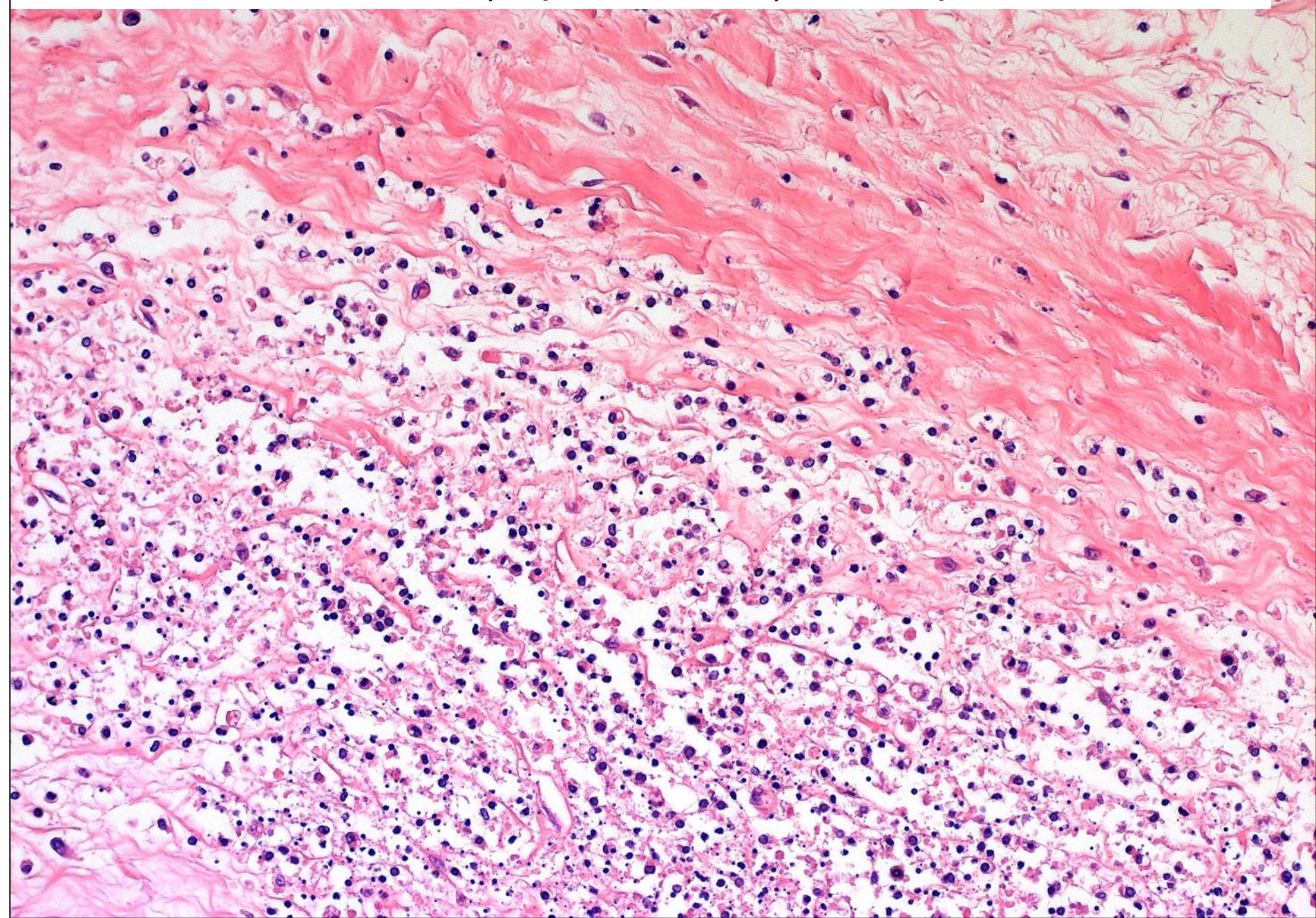
- az érintett terület duzzadt, igen fájdalmas, felette a bőr hyperaemiás, meleg, izomfájdalmak kísérik;
- gyorsan terjed (2-3 cm/óra), egy nap alatt szeptikus shock → a mortalitás magas

Fasciitis necrotisans miatt amputált a.v.

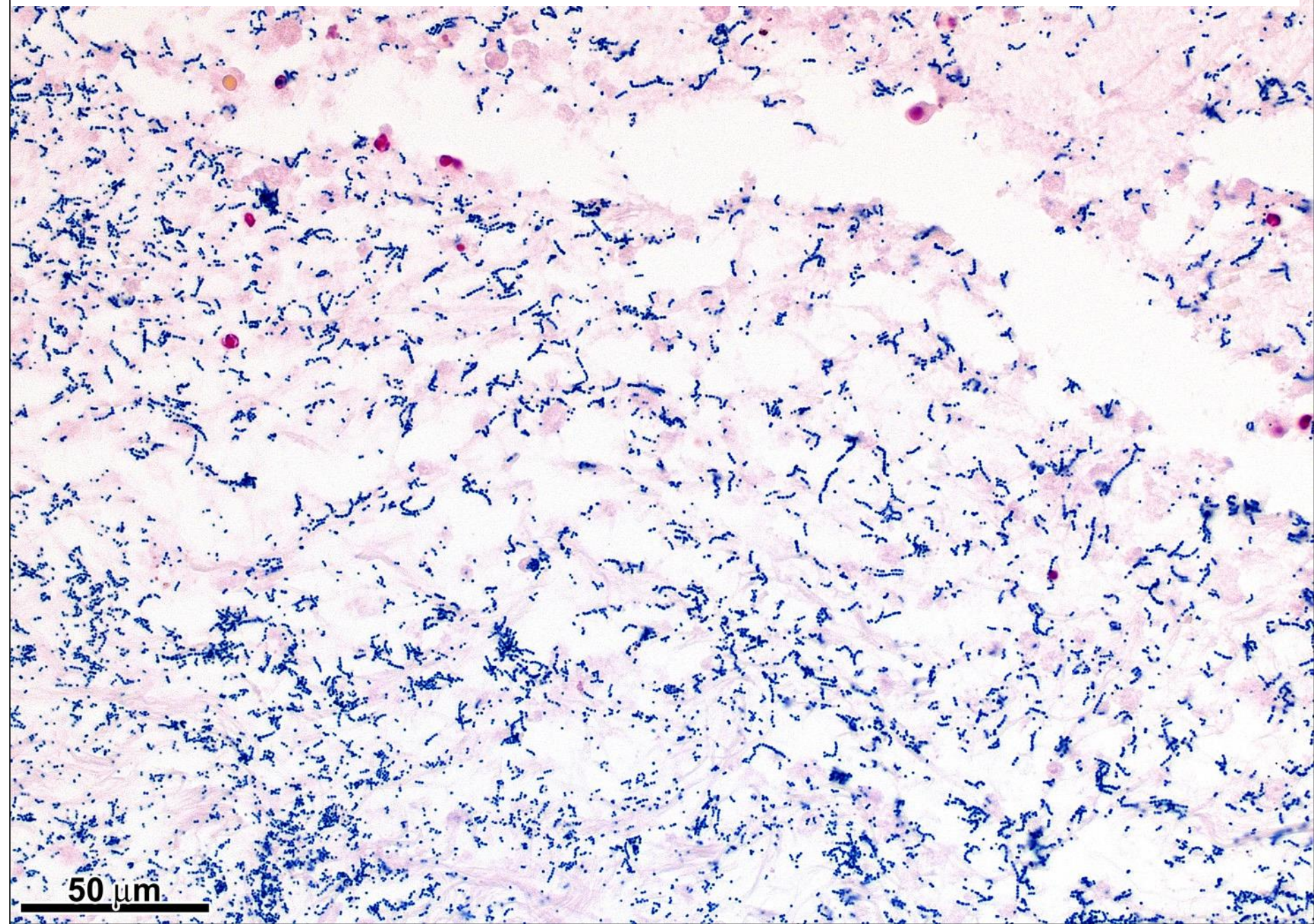

A fascia részben elhalt (kép alsó 2/3-a), neutrophilek szűrik be

Gram-pozitív (kék) baktériumok a phlegmonosus izzadmányban

Gangraena emphysematosa: az alsó végtag izmaiban zajló necrotikus-gáztermelő gyulladás a scrotumra, alhasra terjedt; a bőr hólyagos, cafatokban levált

Gangraena emphysematosa: gázbuborékok a subcutisban

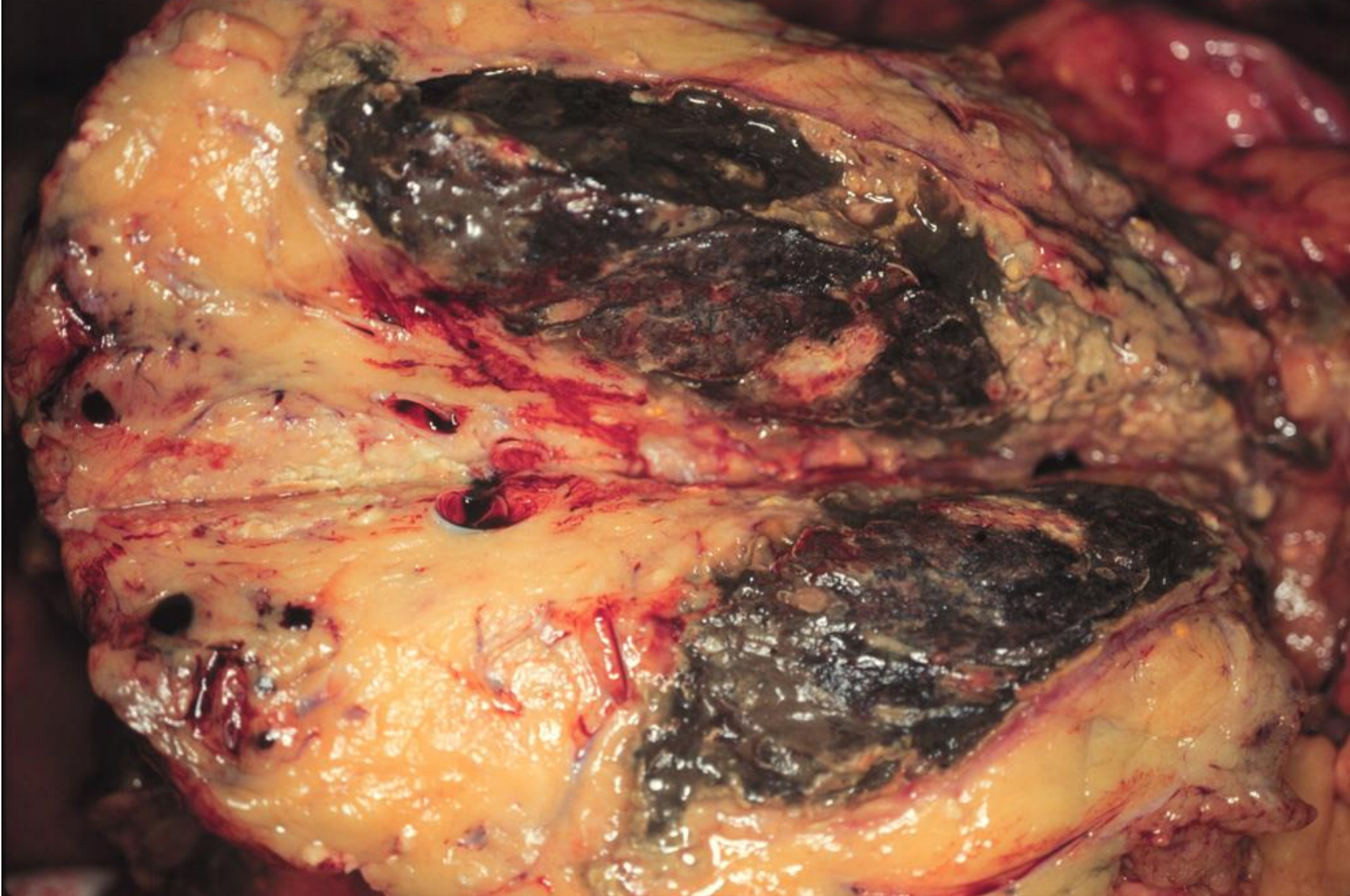

Necrotizáló pancreatitis

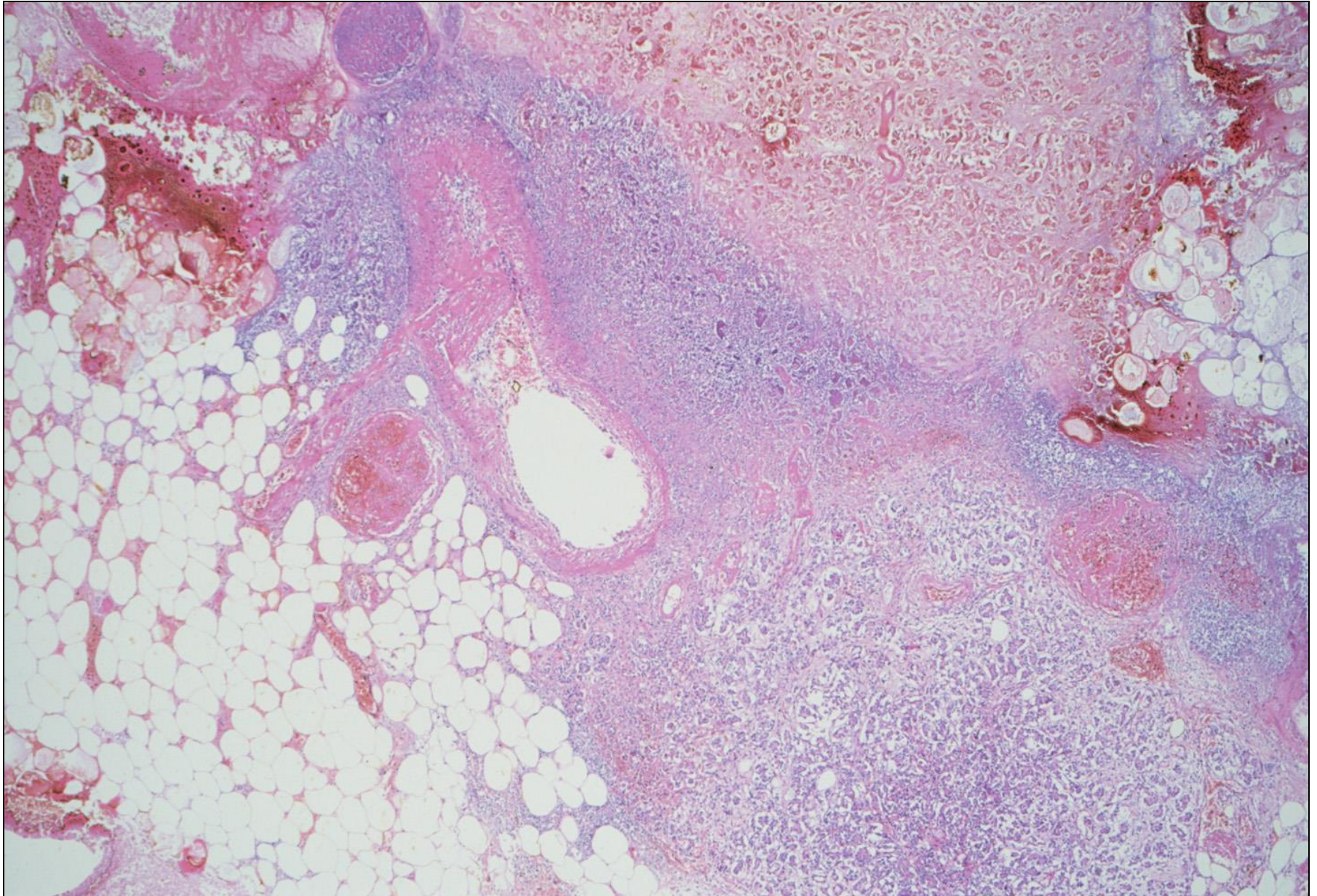
- A hasnyálmirigy emésztőnedvei a pancreasban aktiválódnak
- Megemésztik a pancreast és az átfutó ereket
- **Heveny necrotizáló-vérzésemes pancreatitis + SIRS** keletkezik
- Gyakran halálos

Heveny necrotizáló-vérzéses pancreatitis: nem maradt ép mirigyállomány

Enzymatikus necrosis pancreatitisben

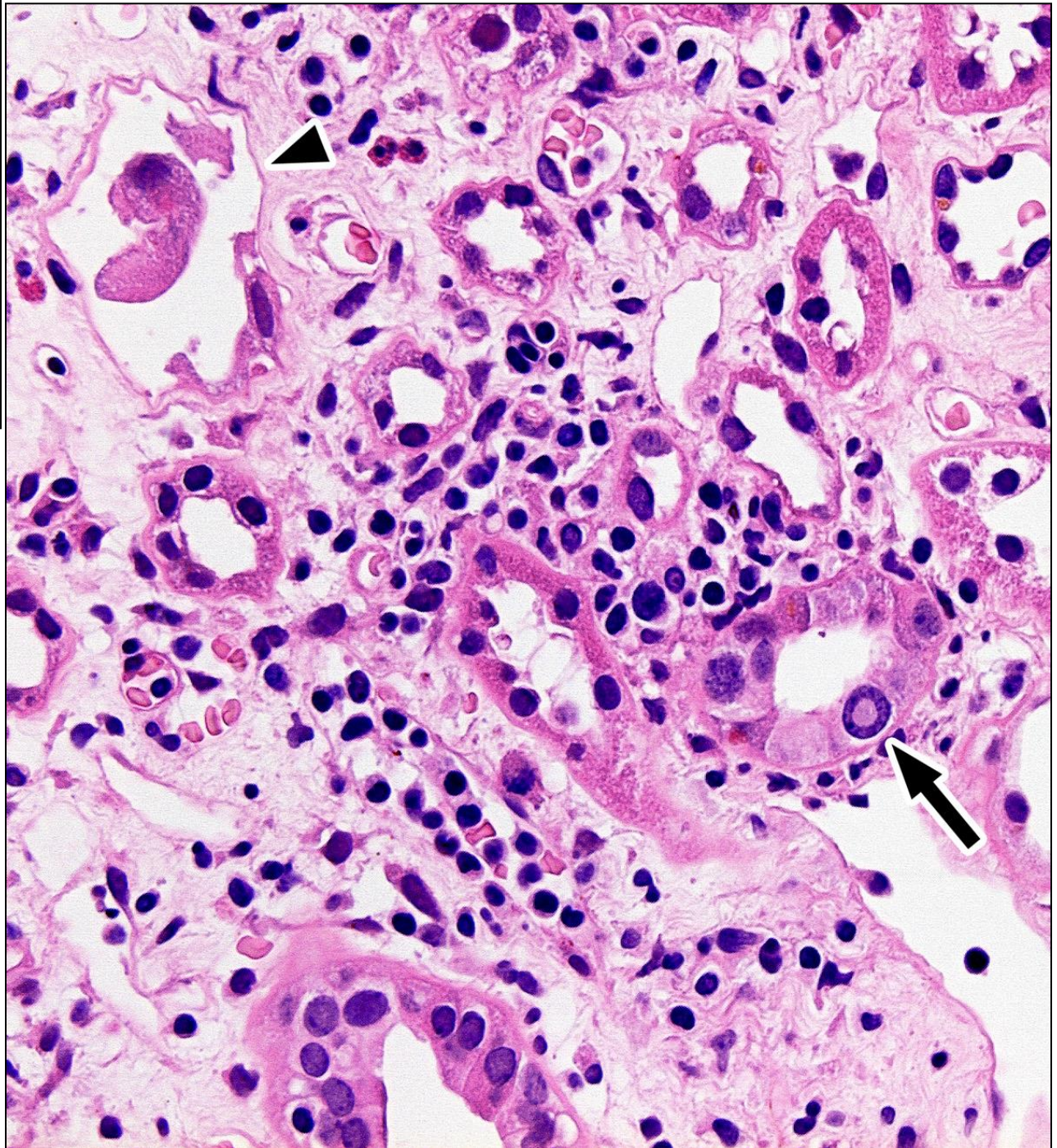
Heveny necrotizáló gyulladás virusfertőzésben

- Virusok: intracellularis paraziták, szaporodásukhoz a megfertőzött sejt anyagcserefolyamatait használják
- Megfigyelésükhöz EM szükséges
- Mikroszkóppal akkor látszanak, ha zárványtestet okoznak

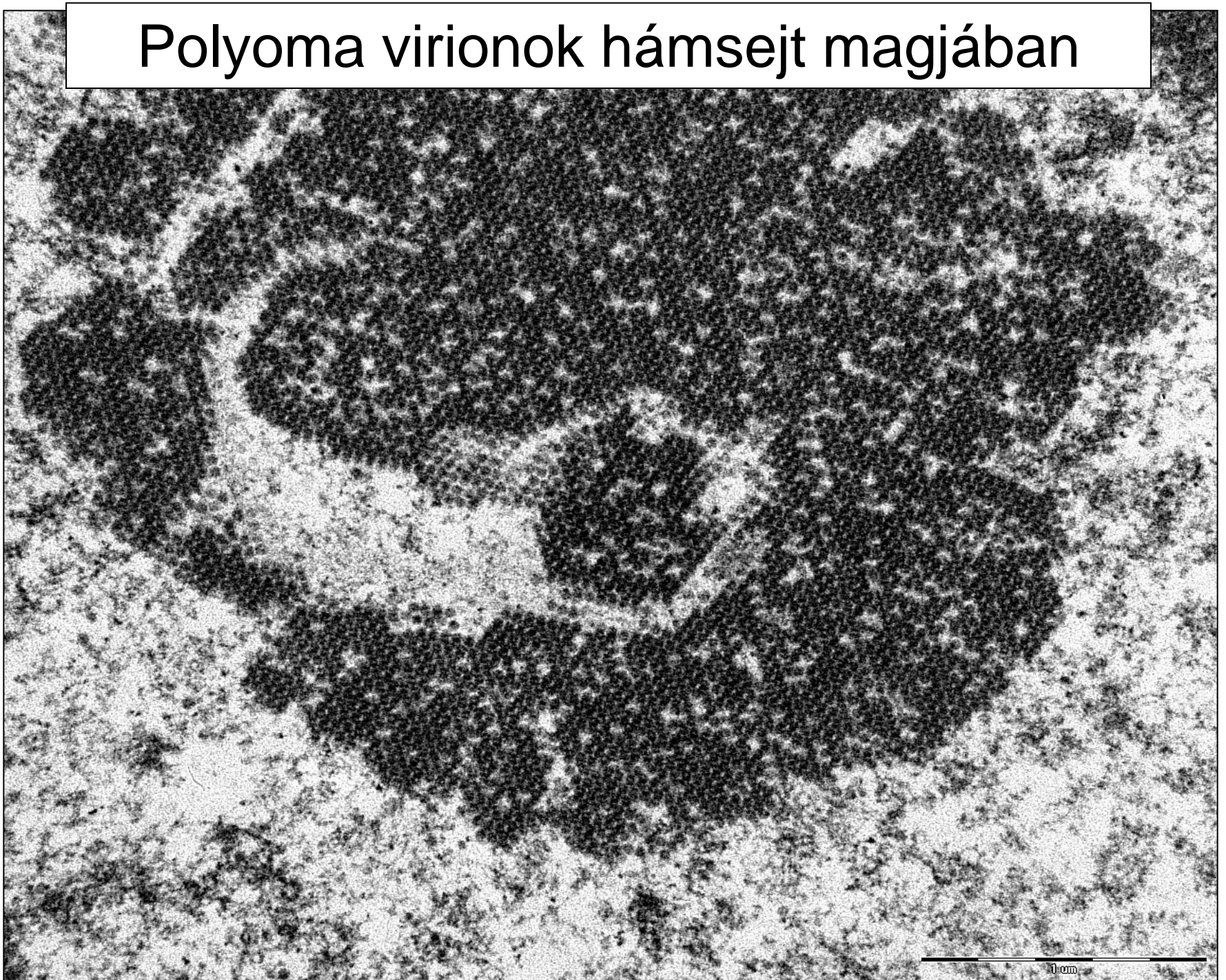
Polyoma virus
nephropathia.

A nyíl a
sejtmagban
lévő
zárványtestre
mutat.

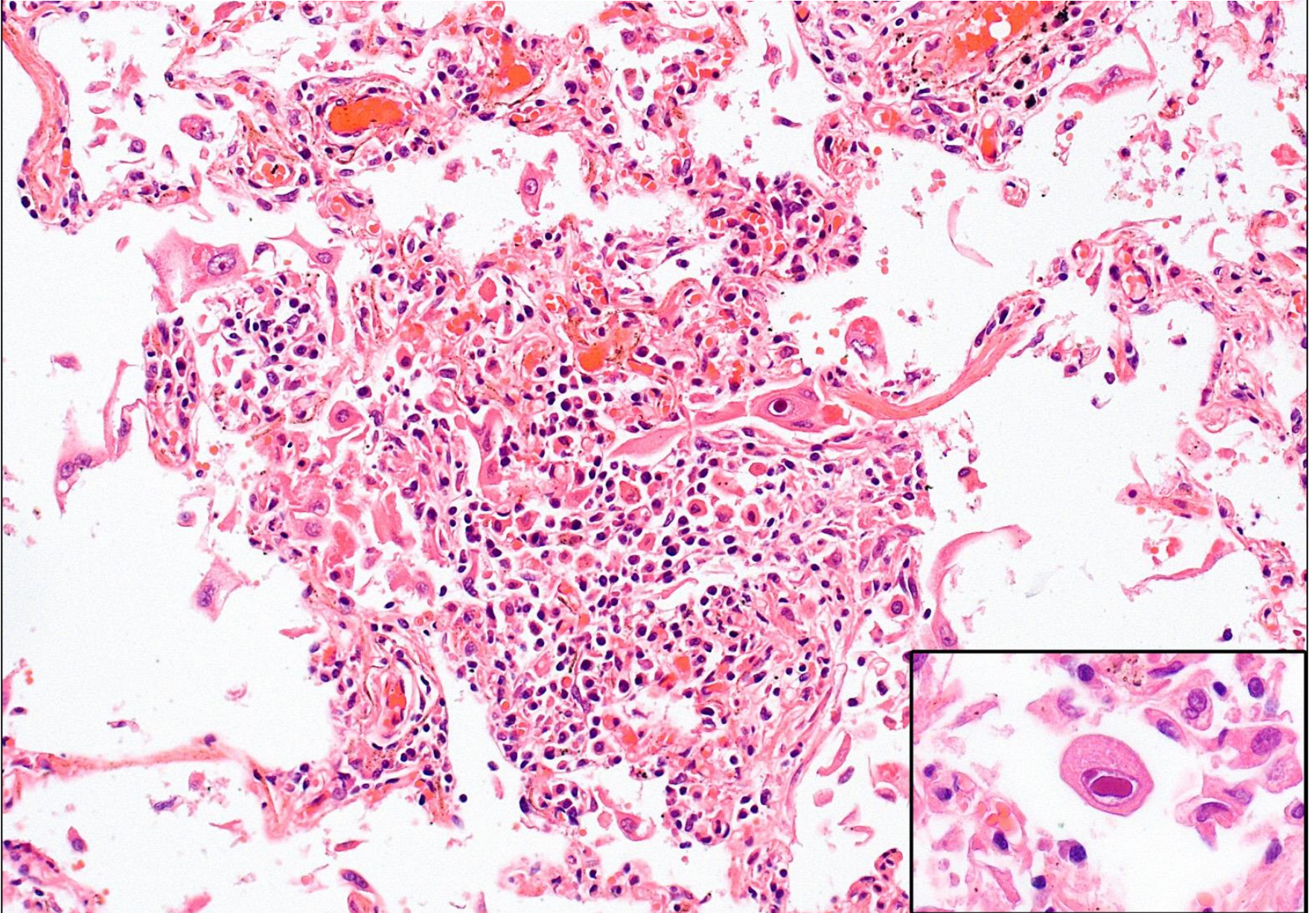

Polyoma virionok hámsejt magjában

Cytomegalovirus-pneumonia; a fertőzött sejtek nagyobbak, magjukban inklúziós test

A fertőzött sejtek elhalása kétféleképpen jöhet létre

- A vírusok a hámsejtjében szaporodva azok lysisét hozzák létre → pl. influenza
- A vírussal fertőzött sejteket a szervezet cytotoxikus T-lymphocytái pusztítják el
Pl. acut virushepatitis, acut virális myocarditis

Influenzavírus-okozta légúti gyulladás

Járványos rhinitis és pharyngitis $\pm$ tracheobronchitis

Morfológia

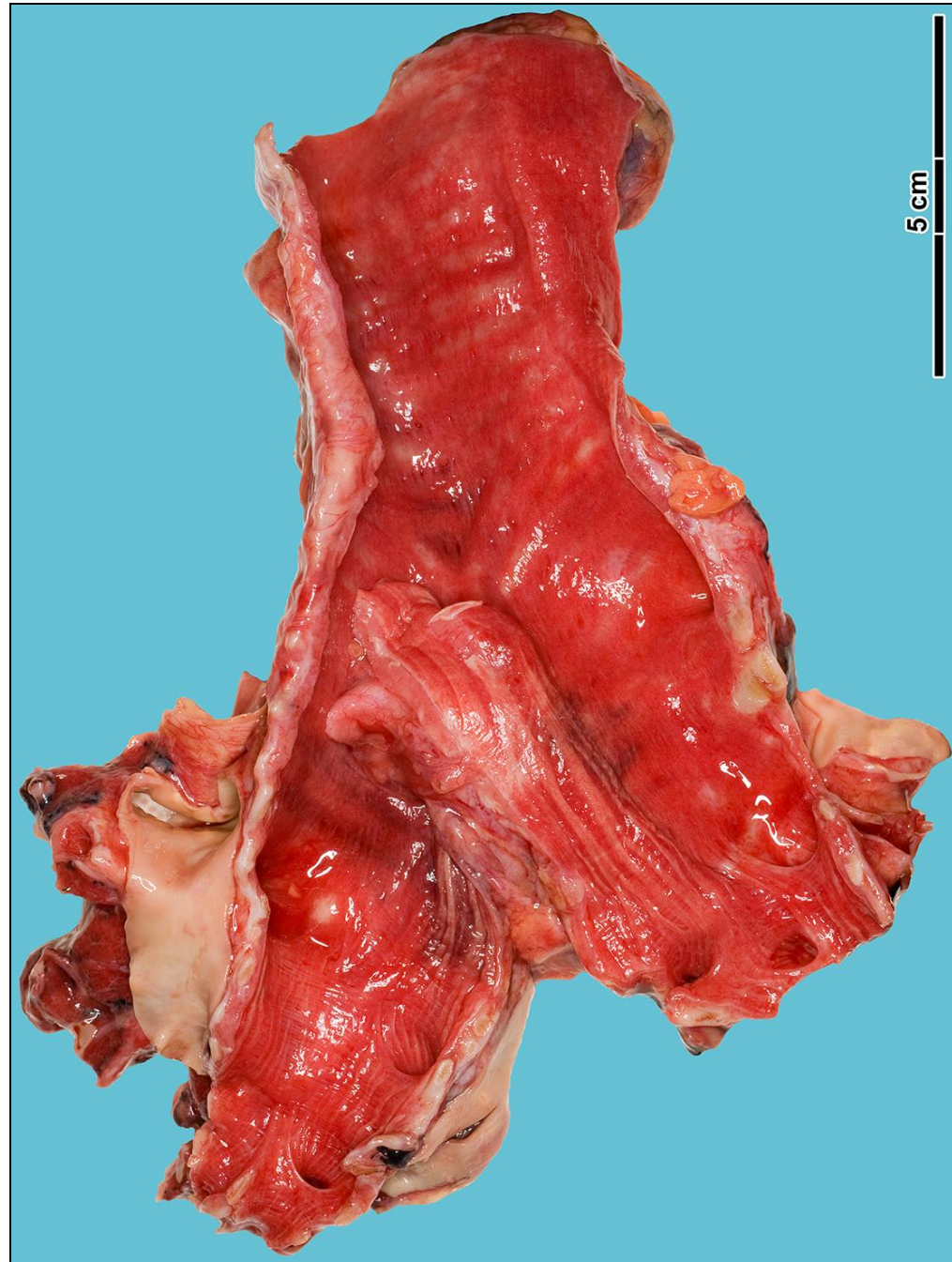
Makro: a felső légutak nyálkahártyájának heveny nyákos, v. nyákos-vérzésemes gyulladása

FM: hámsejtek lyticus necrosis, a mucosa lymphocytás és histiocytás beszűrődés, nyáksecretio

Klinikum: hirtelen kezdet, magas láz, izomfájdalmak, köhögés, orrfolyás

Influenzavírus-okozta tracheobronchitis

Igen erős vérbőség jellemzi

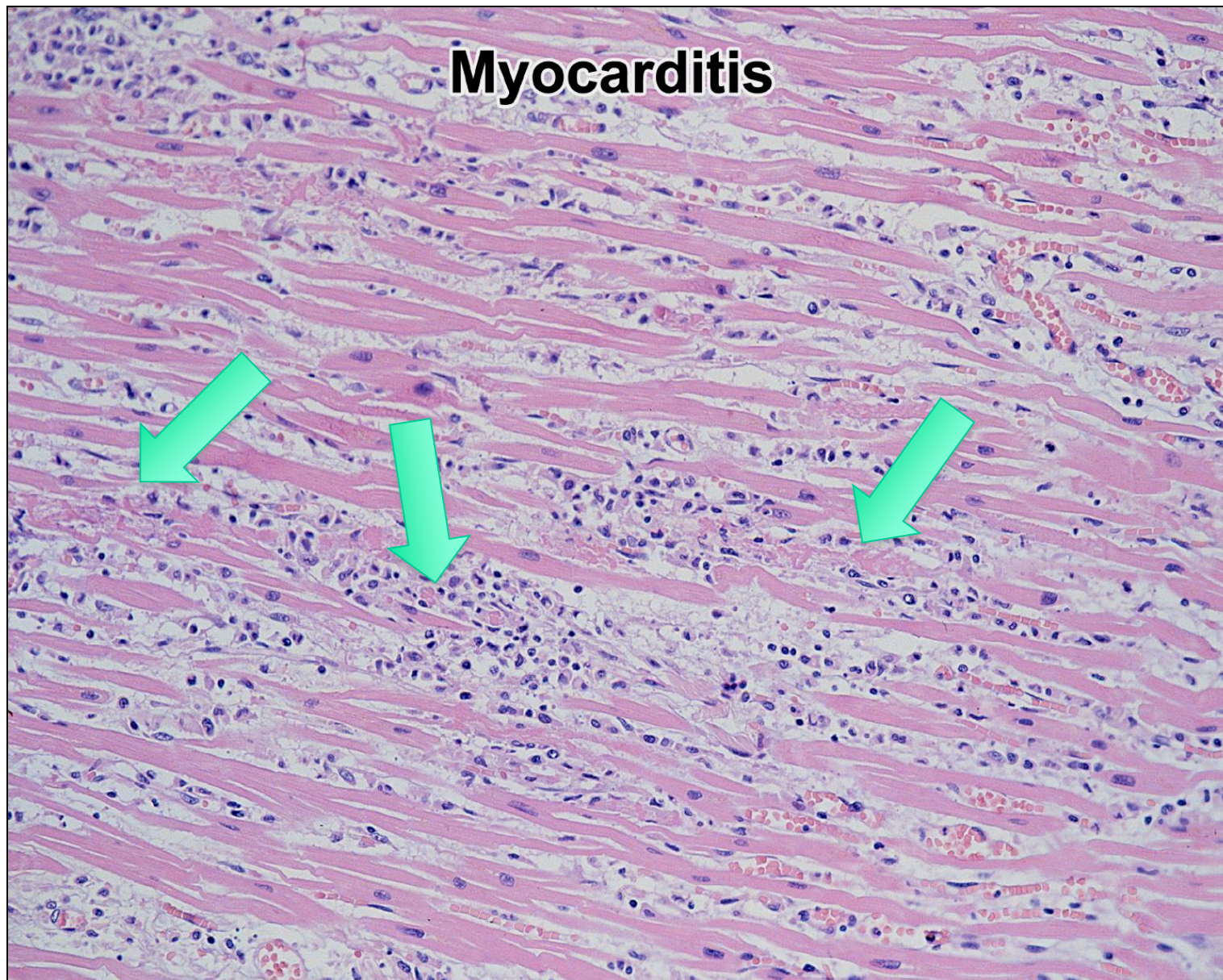

Kimenet

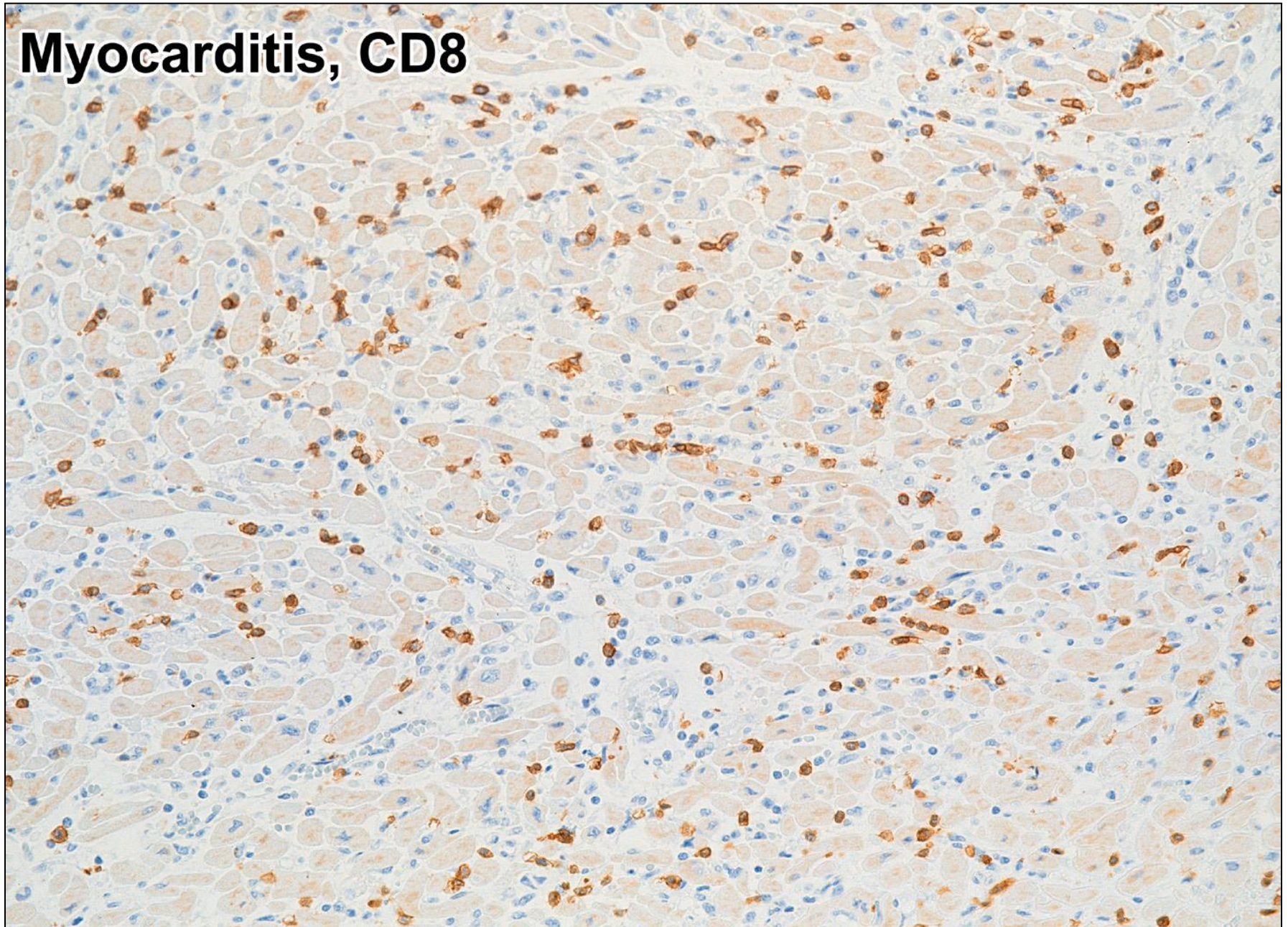
- Az esetek többsége nyom nélkül gyógyul
- Szövődményei: bakteriális fölülfertőződés →
gennyes tracheobronchitis;
vérfészes pneumonia, ha a vírus az
alveolushámsejtekben is szaporodik
- Halálos lehet szívbetegekben, idős emberekben,
immunszuprimáltakban

Virális myocarditis: lymphocyták és mononuclearisok az interstitiumban; CD8⁺ T-sejtek okozta izomrostnecrosis (nyíl)

Myocarditis, CD8

A baktériumok és a vírusok okozta heveny gyulladás összehasonlítása

Gyulladás baktérium miatt, pl. bronchopneumonia
A kórokozókat a neutrophil granulocyták pusztítják el + szisztémás tünetek:
láz (neutrophilekből, macrophagokból felszabaduló IL-1, TNF), leukocytosis (fvs >12000/ul; quali: granulocytosis), akut-fázis fehérjék emelkedése

Gyulladás virus miatt, pl. mononucleosis infectiosa
A kórokozókat a T-lymphocyták pusztítják el + szisztémás tünetek: láz, leukocytosis (fvs >12000/ul; quali: lymphocytosis), akut-fázis fehérjék emelkedése